

En procent till konst.

Utllysning av konstnärligt gestaltningsuppdrag:

Järva | Järva begravningsplats

Tredimensionell konstnärlig gestaltning

Kulturförvaltningen | Stockholm konst

Tidplan:

Sista anmälningsdag för att delta i upphandling: **2024-02-22**

Urvalsupphandling = utvärdering/urval av inkomna ansökningar

Tre konstnärer erbjuds att delta i upphandlingen och producera konceptskiss/anbud.

Inlämning av anbud/konceptskiss: **2024-06-11**

Tilldelning av kontrakt fördjupat skissuppdrag **2024-06** exakt tidpunkt enl senare överenskommelse

Beslut om realisering av konsten: **2024-09** exakt tidpunkt meddelas senare

Arvode konceptskiss: **40 000 SEK exkl. moms**

Arvode fördjupad skiss: **30 000 SEK exkl. moms.**

Budget gestaltningsuppdrag (tak): **1 500 000 SEK exkl. moms**

Varav 190 000 SEK avser konstnärligt arvode (ersättning konstnärlig idé och upphovsrätt)

Järva begravningsplats invigs hösten 2024, montering konst senhösten 2025.

KONSTNÄRLIG GESTALTNING JÄRVA BEGRAVNINGSPLATS | JÄRVA

Beställare: Stockholm konst i samarbete med Kyrkogårdsförvaltningen | Dnr: KUL 2023/568
Konstprojektledare: Ola Nilsson

Det vinnande bidraget, *Öarna* av Kristine Jensens arkitektbyrå för Järva begravningsplats, håller nu på att genomföras. Begravningsplatsen är en icke konfessionell begravningsplats som ska innehålla kistgravar, urngravar, minneslund och askgravlundar som placeras i olika "öar" i landskapet. Det stora området ska förutom att vara en begravningsplats fungera som ett öppet rekreativt område.

I detta gestaltningsuppdrag förväntas konsten, i dialog med befintliga kulturella värden, adressera frågor om transcendens, kontemplation och reflexion i en vid, existentiell och samtida mening. Stockholm konst söker en konstnär som arbetar tredimensionellt.

Välkommen med din ansökan!

PLATSEN OCH PROJEKTET

Begravningsplatsen ligger inom Igelbäckens kulturresevat på Järvafältet som är ett gammalt kulturlandskap och har rikligt med fornlämningar. Mellan 1905 och 1970 användes området som militärt övningsfält. Genom reservatet rinner Igelbäcken. Här finns också Tidens väg – en kultur- och naturhistorisk vandring som beskriver kulturlandskapet, historiska lämningarna och den sällsynta fisken grönlingen som lever i Igelbäcken.

Landskapsarkitekterna har i sitt förslag tagit väl vara på givna förutsättningar och inordnat begravningsplatsen i områdets befintliga utseende. Man återskapar våtmarker som till viss del redan funnits där. Ytorna för begraving är utformade som öar i landskapet istället för som tidigare var vanligt, i kvarter. Gångar för besökare slingrar sig i det lätt kuperade området som gör att besökaren även färdas i en vertikal riktning. Det upprättas rofyllda platser för kontemplation och den övergripande tanken som gestaltas är en sorts legering av Natur/Kultur/Livsåskådning i vid bemärkelse. Landskapet som det framträder vid färdigställandet har omhändertagits varsamt och behöver inga andra tillägg för att komma till sin rätt.

PLATSEN FÖR KONSTEN

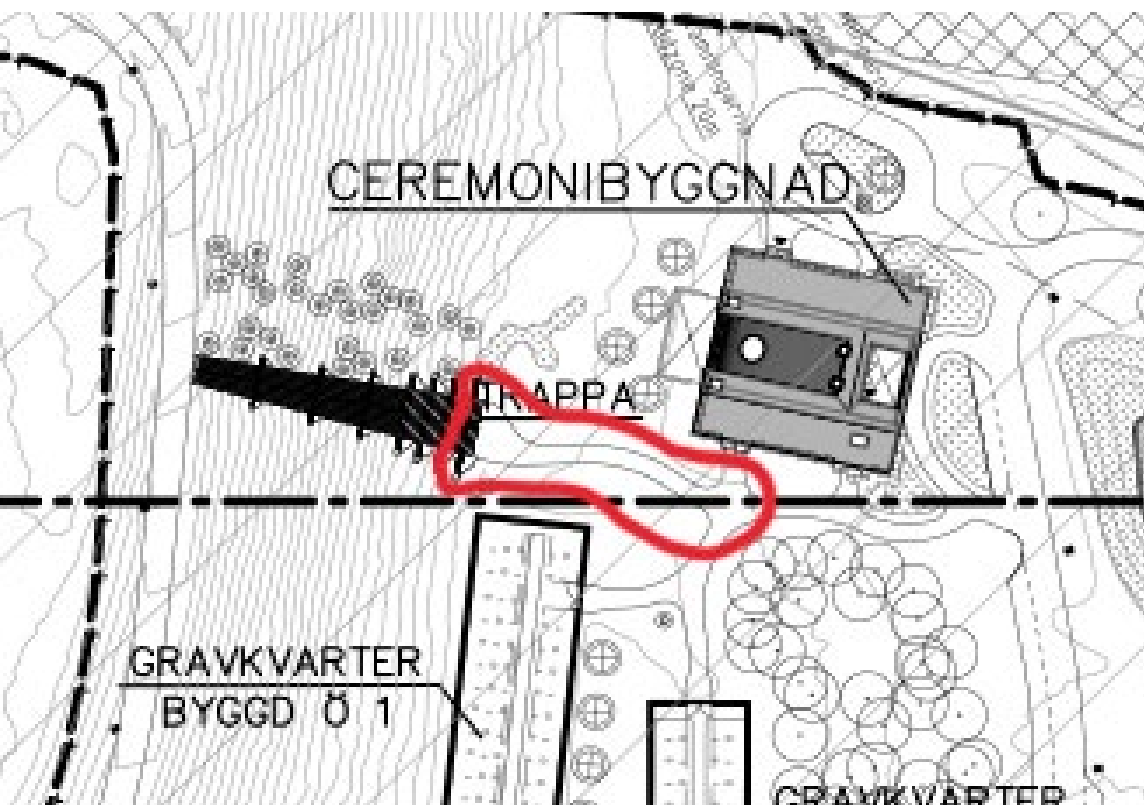
På platsen finns en ceremonibyggnad och intill den en lång trappa som leder upp till åsen. Planen för åsen är att skapa en andra etapp av begravningsplatsen och trappan blir en enkel väg mellan de två delarna. Formelementen i byggnaden består i huvudsak av de grundläggande geometriska strukturerna. Kvadraten (rektangeln), triangeln och cirkeln framstår som en hyllning till det skenbart enkla och utgör en sorts lakonisk motpol till det omgivande områdets organiska skepnad.

Ceremonibyggnaden med den karaktäristiska triangelformade entrén och den långa trappan upp mot åsen i bakgrunden.

Människan har i alla tider drömt om att överskrida de naturlagar vi är bundna av genom vår fysiska kropp. Den vertikala rörelsens dragning är stark och inom de flesta stora religionerna finns en relation till begreppet uppe/nere eller ovan/under. Möjligen är det en känsla av transcendens som kopplas samman med jordelivets slut och det vertikala.

Ur ett gestaltningsperspektiv utgör området mellan trappan och ceremonibyggnaden en attraktiv plats för konst utifrån resonemanget om vertikalitet och transcendens. Men också som en möjlig sammanbindande länk mellan två arkitektoniska element och den brottyta som utgörs av mötet mellan natur och trappa/byggnad. Trappan har en utökad funktion i det att den även är tänkt som plats för ceremonier utomhus. Genom att vissa trappsteg återkommande är djupare skapas ytor där detta möjliggörs. Plats för konst kan därigenom även beredas på dessa utökade plan. Konstnären kan med fördel arbeta på flera ställen med anknytning till trappa/ceremonibyggnad. Med tanke på trappans imponerande längd och bredd är det dock av vikt att den konstnärliga gestaltningen tar plats i slutet av trappan, ur tillgänglighetsaspekt men även för att tydligt inkorporeras i etapp 1.

Plats för konstnärlig gestaltning är trappan och platsen mellan ceremonibyggnaden och trappan.

Trappan sedd uppifrån och nerifrån under byggnation vår 2023. Foton: Robert Lilja och Ola Nilsson.

VISIONEN FÖR KONSTEN

Det finns i Sverige många sångtexter som pekar mot sommaren och som i all enkelhet ger uttryck för en längtan och kärlek till naturen. I en förlängning kan man koppla samman det med allemansrätten, d v s alla människors rätt till naturen. Synen på det allmänna och de rättigheter och skyldigheter som omgärdar det är stark. Att kunna vistas i naturen eller att ha tillträde till allmänna platser i staden som

till exempel parker och torg, utan att äga marken där vi vistas, ser vi som självklar. Som Järva begravningsplats är utformad upprättar den en relation mellan ceremonier och kultur i samband med begravingar samt natur och rekreation. Platsen är sedan tidigare ett naturområde, en allmänning, där många Järvabor promenerar eller gör utflykter. Området utgör gammal kulturmark med en rik historia och har redan en väl etablerad funktion och prägel som ska bevaras. Denna plats ska nu samexistera med begravningsplatsen och konsten.

Samtidigt befinner man sig inte helt omgiven av natur; alldeles söder om fältet rusar trafik på E 18 fram och bortom den Tensta och Hjulsta som en del av miljonprogrammet. Närområdet rymmer en urban miljö som både går att betrakta och ta in audiellt. Området kan mot bakgrund av detta tänkas hysa en växande urban miljö. Ytterligare ett utmärkande drag inom ramen för det platspecifika är en plats i förvandling i en hastighet som förknippas med stad snarare än land.

Filosofen Bernard Stiegler lyfter ett begrepp som han inte själv myntat, men som får en viktig betydelse i hans tankevärld och som känns angeläget i detta projekt av samexistens: otium. Den generella tolkningen av begreppet är att otium är tid som är fri från aktivitet och snarare kan ses som tid för reflexion eller kontemplation. Stiegler gör oss uppmärksamma på att samhället av idag manar oss att vara konstant aktiva och genom det förlorar vi tid fri från bekymmer. Otium är en tidskvalité som är avgörande för människosläktet. Man skulle kunna hävda att en begravningsplats såväl som en plats för rekreation är rum som hyllar det som Stiegler kallade ”Time of Existence”, eller otium. Denna samexistens av två funktioner är en viktig platspecifik situation att utgå ifrån för konstnären i detta projekt.

Vilka idéer och föreställningar speglas i de rum som är förbehållet hanteringen och hågkomsten av våra döda i den samtid vi befinner oss i idag? I detta gestaltungsuppdrag förväntas konsten, i dialog med befintliga kulturella värden, adressera frågor om transcendens, kontemplation och reflexion i en vid, existentiell och samtida mening. Det projektspecifika är kopplingen mellan natur/rekreation och kultur/ceremonier som är stark på Järva begravningsplats, vilket gör det angeläget att konsten relaterar till detta. Flera ämnen har genom åren upptagit konsten men ett som ständigt återkommer är frågor om liv och död vilket innebär att ämne såväl som gestaltning får en förhöjd innebörd genom att föra in konst i detta projekt.

Genom att Järva begravningsplats är konfessionslös innebär det att de idéer som gestaltas här ska upplevas som universella. Det är av yttersta vikt att hålla kontakt med kyrkogårdsförvaltningen samt att vara varsam med symboler så att alla, oavsett tro eller bakgrund, känner sig välkomna, trygga och som en del av platsen.

VEM SÖKER VI?

Till detta uppdrag söker Stockholm konst en konstnär som arbetar tredimensionellt, formsäkert och subtilt. Den konstnär som kommer i fråga för uppdraget bör kunna uppvisa en förmåga att relatera till platsens specifika landskap, arkitektur och innebörd. Uppdraget kräver en konstnär som kan hantera olika material och tekniker och kan redovisa ett renodlat och enkelt formspråk i hållbara material som åldras med patina. Erfarenhet av offentlig gestaltning är ett krav.

Välkommen med din ansökan!

Stockholm konst